

dr hab. Lucyna Szot

Instytut Politologii

Wydział Nauk Społecznych

Uniwersytet Wrocławski

Recenzja

dorobku naukowego dr Arkadiusza Domagały, w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce, prowadzonym przez Radę Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego

Podstawa prawna recenzji

Recenzję niniejszą przygotowuję w oparciu o postanowienie Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych powołujące mnie w charakterze recenzenta do Komisji w w/w postępowaniu. W materiałach przesłanych przez Dyrektora Instytutu Politologii, wraz z pismem z dnia 6 czerwca 2017 roku znajdował się komplet wymaganej we wnioskach habilitacyjnych dokumentacji (Autoreferat, Wykaz publikacji, kserokopie rozdziałów w książkach i artykułów naukowych) oraz dwie monografie składające się na dorobek Habilitanta. Materiały te pozwalają na adekwatne odtworzenie drogi naukowej i osiągnięć Habilitanta. W postępowaniu recenzyjnym istotna będzie odpowiedź na pytania, czy dorobek Habilitanta spełnia wymagania zawarte w przepisach prawa, a szczególnie czy posiada osiągnięcia naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z 14 marca 2003 roku (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) oraz czy posiada pozostały dorobek naukowy, wykazuje aktywność we współpracy międzynarodowej, pracy dydaktycznej i wykazuje się istotną aktywnością.

1. Podstawowe dane o Habilitancie

Dr Arkadiusz Domagała jest absolwentem Instytutu Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Z dniem 9 września 2005 r. Uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce (specjalność: stosunki międzynarodowe). Tytuł rozprawy: *Interwencja humanitarna: ewolucja zjawiska po zakończeniu zimnej wojny.*

Od 1 października 2005 r. jest zatrudniony w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego, obecnie w Zakładzie Badań nad Konfliktami i Przemocą Polityczną.

2. Osiągnięcie naukowe

Według załączonej dokumentacji na dorobek naukowy dr. Arkadiusza Domagały składa się cykl publikacji powiązanych tematycznie: normatywny, deklaracyjny i operacyjny wymiar interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę. Na publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego składają się dwie monografie: *Interwencjonizm humanitarny NATO*, EM, Bydgoszcz 2014, ss. 203 i *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę. Społeczność międzynarodowa wobec wymuszania przestrzegania praw człowieka po interwencji NATO w Kosowie*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2016, ss. 310.

Osiągnięcie naukowe przedstawione w postaci dwóch monografii jest kontynuacją prowadzonych od uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych, w zakresie nauk o polityce badań, w szczególności prowadzonych od 2009 roku, nad wymuszaniem przestrzegania praw człowieka, a liczne publikacje dotyczą reakcji społeczności międzynarodowej na naruszenia praw człowieka (kształtowanie hipotez, dobór metod, opracowywanie źródeł). Naukowa analiza czterech studiów przypadków, z których trzy miały charakter interwencji humanitarnej, a czwarty związany był z oczekiwaniem interwencji, w oparciu o wypracowany wskaźnik oceniający prawdopodobieństwo sukcesu operacji zbrojnej. Następnie identyfikacja i rola liderów koncepcji odpowiedzialności za ochronę (dalej: R2P) oraz pozostałych grup państw wyróżnionych na podstawie stosunku wobec R2P, w kontekście autorskiego indeksu poparcia R2P (czyli zaangażowania w działania na rzecz intruzywnego reagowania na poważne i masowe naruszenia praw człowieka; 2016, s. 208), co umożliwiło systematyczną analizę stanowisk państw i przypisanie niemal wszystkim państwom świata roli (lidera, aktywnego zwolennika, pasywnego zwolennika i oponenta) – stanowi wartość dodaną. Powyżej wyróżniony oryginalny autorski wkład do zoperacjonalizowanego sposobu analizy postaw i ról państw, w kontekście odpowiedzialności za ochronę (2016, s 275 – 280), stanowi znaczny wkład w rozwój nauk o polityce i stosunków międzynarodowych. Bardzo interesującym przedsięwzięciem naukowym była diagnoza uwarunkowań i przebieg ewolucji postaw państw względem R2P i proces upowszechniania normy. Także z powodzeniem Habilitant dokonał analizy porównawczej (w oparciu o siedem kryteriów: zakresu, środków oddziaływania, legalności i zasadności, aksjologii, przesłanek, orientacji,

podmiotu) interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę, w pewnym sensie utożsamiając te zjawiska, z wymuszaniem przestrzegania praw człowieka. Podkreślenia wymaga oryginalne potraktowanie przez dr. Arkadiusza Domagałę ewolucji normy wymuszania przestrzegania praw człowieka jako rebrandingu interwencji humanitarnej (zastosowanie koncepcji rebrandingu). Efektem nowej narracji na temat użycia siły było wykreowanie nowej marki – odpowiedzialności za ochronę (2016, s. 259 -267); gruntownie zrekonstruowana norma interwencji humanitarnej, której atrakcyjną fasadą stały się idea wzmocnienia suwerenności i potencjału państw. Powyższe mechanizmy umiejętnie przez Habilitanta wykorzystane, sięgające wraz z rebrandingiem do konstuktywizmu społecznego, wnikliwa analiza złożonych zjawisk społecznych i działań politycznych, stanowią fundamentalne analityczne narzędzie wyjaśniające rosnącą akceptację odpowiedzialności za ochronę, ze strony uczestników społeczności międzynarodowej.

Treść obu monografii opublikowanych w latach 2014 – 2016 stanowi dojrzałą, spójną i logiczną koncepcję autora, związaną z przedmiotem głównych zainteresowań – badaniami nad wymuszaniem przestrzegania praw człowieka, a ściślej reakcji społeczności międzynarodowej na naruszenia praw człowieka. Wieloaspektowa analiza rozwoju odpowiedzialności za ochronę (R2P), która została przez Habilitanta zawarta w monografii *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę* – stanowi zasadniczy przedmiot badań, w kontekście implementacyjnych dylematów podmiotów używających siły, w ramach interwencji humanitarnych. Ambicją autora stała się pragmatyczna przydatność stworzonego narzędzia analizy, w postaci indeksu zaangażowania państw na rzecz zdecydowanej i aktywnej reakcji społeczności międzynarodowej na łamanie praw człowieka, wraz z analizą deklarowanego stosunku państw wobec odpowiedzialności za ochronę, co umożliwiło sfalsyfikowanie przyjętych hipotez badawczych.

Zakreślony cel badawczy, mianowicie określenie stosunku społeczności międzynarodowej i jej wybranych przedstawicieli do wymuszania przestrzegania praw człowieka, został dookreślony poprzez wyszczególnienie i analizę determinant aktywizujących do działania obejmującego użycie siły w sytuacjach poważnych i masowych naruszeń praw człowieka oraz analizę poparcia dla odpowiedzialności za ochronę. Konceptualizacja celów naukowych znalazła odzwierciedlenie w trzech obszarach wymuszania przestrzegania praw człowieka w postaci interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę: aspekcie operacyjnym (w jakich okolicznościach poparcie dla idei humanitaryzmu przeistacza się w użycie siły w celu powstrzymania poważnych naruszeń praw człowieka?), aspekcie normatywnym (jaka jest treść koncepcji

trzeciego filaru odpowiedzialności za ochronę i jej relacja z koncepcją interwencji humanitarnej?) i aspekcie deklaratywnym (jaka jest skala poparcia dla wymuszania przestrzegania praw człowieka, w tym dla koncepcji R2P – jak zmierzyć to poparcie, poprzez jakie działania państwa wyrażają swoje poparcie lub jego brak dla zdecydowanej reakcji na zbrodnie ludobójstwa, zbrodnie przeciwko ludzkości, czystki etniczne i zbrodnie wojenne?).

Temat i cel badawczy mieści się w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinach – nauk o polityce oraz nauki o stosunkach międzynarodowych. Ramy teoretyczne zostały przez Habilitanta czytelnie określone: w monografii *Interwencjonizm humanitarny NATO*, analizę hipotezy 1 i 2 oparto na prądzie określanym w etyce i epistemologii jako konsekwencjalizm, który wsparto dorobkiem szkoły neorealistycznej i szkoły angielskiej. Natomiast weryfikacja hipotez zarysowanych w monografii *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę (H3, H4 i H5)* następuje przy wykorzystaniu konstruktywizmu społecznego i koncepcji mu pokrewnych. Konstruktywizm pozostaje perspektywą badawczą czującą na kategorie wartości i norm, oferując narzędzia teoretyczne służące wyjaśnieniu powstania i ewolucji R2P jako normy międzynarodowej. Stąd sięganie po kategorie deskryptywne takie jak dialog, narracja, konstrukt, rekonstrukcja. Zwolennicy konstruktywizmu utrzymują, że przekonania i wartości mają znaczenie dla treści stosunków międzynarodowych. Państwa i ich przedstawiciele podatni są nie tylko na rozumowanie w triadzie interesy-siła-zyski, ale także na normy międzynarodowe jako motywatory działań. Koncepcją pokrewną do konstruktywizmu jest rebranding, funkcjonujący jako technika i metoda w marketingu, ale także jako kategoria eksplanacyjno-analityczna (s. 32 – 33). Zastosowanie konstruktywizmu ułatwia zrozumienie normy odpowiedzialności za ochronę poprzez koncepcję powstawania i ewolucji norm oraz ukierunkowanej komunikacji. Podniesione kwestie mają dużą wagę z punktu widzenia nie tylko teorii stosunków międzynarodowych, ale i praktyki aktywności państw. Dotyczy to w szczególności analizy aspektu operacyjnego, gdyż stworzony zestaw subkryteriów może stanowić swoisty przewodnik dla grup decydentów (ekspertów) w kontekście oceny zasadności użycia siły. Zawartość najwyżej punktowanych światowych czasopism naukowych w dyscyplinie nie pozostawia złudzeń, że bezpieczeństwo międzynarodowe to temat wysuwający się na pierwszą pozycję w ostatnich latach. To problem niezmiernie ważny, obejmujący dynamicznie zmieniający się proces komunikowania się we współczesnym świecie i jakości międzynarodowej debaty, dotyczącej odpowiedzialności za ochronę. Problem odpowiedzialności za

ochronę to wyzwanie dla badaczy, a szczególnie młodego pokolenia, gdyż ciągle jest wiele do zbadania, wykazania sposobów skutecznego działania i skutków wykorzystania nowych kanałów porozumiewania się w komunikowaniu społecznym, szczególnie w sferze międzynarodowej.

Dr Arkadiusz Domagała zdecydował się wejść w dotąd nie zbadane pole studiów w polskiej nauce, w zakresie politologii i stosunków międzynarodowych. Tym bardziej, że zakres analizy - przynajmniej tak sugeruje - obejmuje zasięg, w obszarze którego deficyt badań jest ewidentny w Polsce. Zgadzam się w pełni z Autorem, że wykorzystane mechanizmy, narzędzia analizy, w kontekście poruszanej problematyki są innowacyjne na gruncie polskim, i uważam wybór przedmiotu badań oraz problematyki za atut cyklu publikacji powiązanych tematycznie. Z pewnością pogłębiona analiza i jej efekty, wypełniają lukę badawczą w polskiej nauce

Wymiarowi deklaratywnemu i normatywnemu wymuszania przestrzegania praw człowieka jest poświęcona w znacznym zakresie monografia *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę*. Natomiast monografia *Interwencjonizm humanitarny NATO* koncentruje się na głównie na wymiarze operacyjnym (w mniejszym stopniu zawiera aspekt normatywny) wymuszania przestrzegania praw człowieka.

Monografia Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności. Społeczność międzynarodowa wobec wymuszania przestrzegania praw człowieka po interwencji NATO w Kosowie

Z treści przedstawionej monografii *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę* wynika zarówno przedmiot, hipotezy badawcze, jak i metody badawcze. Podane hipotezy badawcze rozprawy habilitacyjnej są klarowne i stanowią przemyślaną sekwencję działań i zamierzeń autorskich:

1. Podjęcie decyzji o interwencji humanitarnej jest tym bardziej prawdopodobne, im wyższe prawdopodobieństwo sukcesu interwencji humanitarnej (H1).
2. Im wyższe prawdopodobieństwo sukcesu interwencji humanitarnej, tym wyższe prawdopodobieństwo realizacji kryteriów interwencji humanitarnej (H2).
3. Upowszechnienie odpowiedzialności za ochronę jako normy międzynarodowej jest efektem obecności regionalnych liderów R2P (H3).
4. Upowszechnienie R2P jako normy międzynarodowej jest konsekwencją permanentnej międzynarodowej debaty na temat normy (H4).

5. Odpowiedzialność za ochronę jest zrekonstruowaną normą interwencji humanitarnej (H5).

Hipoteza pierwsza i druga dotyczą operacyjnego aspektu wymuszania przestrzegania praw człowieka. Zostały poddane falsyfikacji w monografii *Interwencjonizm humanitarny NATO*. Natomiast hipoteza trzecia i czwarta, w aspekcie deklaratywnym oraz hipoteza piąta, w aspekcie normatywnym – znalazły odzwierciedlenie w monografii *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę. Społeczność międzynarodowa wobec wymuszania przestrzegania praw człowieka po interwencji NATO w Kosowie*. Hipoteza piąta została zweryfikowana w obu monografiach. Należy podkreślić, że umiejętne wskazanie hipotez badawczych w rozprawie habilitacyjnej (w ocenianym dorobku w cyklu publikacji powiązanych tematycznie) jest istotnym warunkiem naukowej dojrzałości Habilitanta. Ich precyzyjne sformułowanie stanowi spełnienie kryterium oceny przeprowadzonych badań oraz może świadczyć o zdolności do samodzielnego podejmowania badań naukowych. Z zadania tego Habilitant wywiązał się z powodzeniem.

Także trafnie postawił Habilitant dziewięć pytań badawczych skorelowanych z hipotezami, co rzutuje na strukturę całego cyklu publikacji powiązanych tematycznie, gdyż w treści ocenianych monografii, znajdują się na te pytania odpowiedzi. Szczególnie interesujące są pytania: Jak zmierzyć skalę poparcia dla odpowiedzialności za ochronę i wymuszania przestrzegania praw człowieka? (co oznaczało cel badawczy w postaci skonstruowania indeksu bądź innego miernika poparcia dla zdecydowanych działań na rzecz wymuszania przestrzegania praw człowieka; H3 i H4). Czy jest możliwe sklasyfikowanie państw w ich stosunku względem wymuszania przestrzegania praw człowieka i odpowiedzialności za ochronę (co oznaczało cel badawczy w postaci wyróżnienia i operacjonalizacji wzorów zachowań państw (typów) w ich stosunku wobec zdecydowanej reakcji wobec naruszeń praw człowieka, w tym odpowiedzialności za ochronę; H3). W jakiej zależności pozostają interwencja humanitarna i odpowiedzialność z ochronę (co oznaczało cel badawczy w postaci porównania interwencji humanitarnej i R2P; H5).

Monografia dr. A. Domagały *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę* składa się ze *Wstępu*, sześciu wielowątkowych rozdziałów, *Zakończenia*, *Aneksów*, *Wybranej literatury (Bibliografii)*, *Indeksu nazwisk* i jest względnie obszernym 310 stronicowym opracowaniem. Wstęp został napisany zgodnie z zasadami sztuki, jednak Autor nie dokonał krytycznego przeglądu literatury przedmiotu, zaledwie sygnalizując dorobek naukowy poprzedników badających wybrane aspekty interwencjonizmu humanitarnego i odpowiedzialności za ochronę. Jeżeli chodzi o literaturę przedmiotu to można

sformułować pewną krytyczną uwagę. Autor rozprawy habilitacyjnej, która ma stanowić znaczny wkład do rozwoju dyscypliny naukowej, powinien ustosunkować się do dotychczasowego dorobku naukowego. Znajomość i analiza literatury przedmiotu badań stanowi podstawę każdego naukowego przedsięwzięcia. Jej lista świadczy o orientacji badacza w intersującej go problematyce, pozawala mu wskazać na pola, które wymagają uzupełnienia. W konsekwencji, po dokonaniu wyboru tematu studiów, można ocenić, na ile jest on nowatorski i oryginalny, w jakim stopniu wpisuje się w lukę badawczą, czy jest ważny.

Podjęta w monografii *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę* analiza zagadnienia odpowiedzialności za ochronę, daje możliwości zobrazowania i wyjaśnienia ewolucji wymuszania przestrzegania praw człowieka po interwencji w Kosowie w 1999 roku. Kluczową kwestią było zbadanie upowszechnienia R2P, z udziałem zaangażowania promotorów/liderów normy. Przyjęta konstruktywistyczna perspektywa badawcza wskazuje, że w warunkach kryzysu interwencjonizmu humanitarnego po 1999 roku sposobem na pozyskanie przychylności społeczności międzynarodowej wobec wymuszania przestrzegania praw człowieka, była zmiana dotychczasowej normy poprzez nasycenie jej wartościami wpisującymi się w oczekiwania państw do tej pory sceptycznych wobec interwencji humanitarnej (H3). Celem debaty międzynarodowej w ramach ONZ (głównie w Zgromadzeniu Ogólnym na podstawie raportów sekretarza generalnego) jest kreowanie i utrzymywanie poparcia dla odpowiedzialności za ochronę poprzez dopasowywanie normy R2P do oczekiwań członków społeczności międzynarodowej i dyskurs jako taki, który jest zbieżny z konstruktywistyczną formułą tzw. utrzymywania w ruchu.

W powyższym kontekście celu i przedmiotu badań, nie jest dla mnie jasne, czy Autor chciał przedstawić ewolucję dyskursu międzynarodowego o odpowiedzialności za ochronę w kontekście zmian i ich uwarunkowań, czy tylko ewolucję różnych inicjatyw w tym względzie. W rozprawie te dwie kwestie nie są wyraźnie wyodrębnione. Jest to o tyle ważne, gdyż pierwsza wiąże się z dynamiczną ewolucyjną koncepcją odpowiedzialności za ochronę w szerszym aspekcie, a druga dotyczy bardziej kontekstu opisowego, w oparciu o dokumentację źródłową, którą Habilitant cytuje. Jeżeli celem badania był dyskurs to oczywiście nie znajduję w rozprawie szerszego odwołania się do metody dyskursu w naukach o polityce. Brak tutaj odwołania się do klasycznych dzieł w tym zakresie, np. M. Foucaulta i J. Habermasa. Byłoby niezwykle cenne aby Autor poczynił większe starania w zakresie adaptacji tej interesującej metody na użytek nauk o polityce. Inspiracją mogłyby być jej pozytywne zastosowania na gruncie nauk społecznych, a w tym przede wszystkim na gruncie socjologii czy

lingwistyki stosowanej. Metoda dyskursu ma na celu ukazanie trzech aspektów procesu politycznego pojmowanego jako system komunikacji np. w ujęciu Habermasa. Po pierwsze, aspektu porządkującego, który dotyczy określania ciągu czasowego zdarzeń. Po drugie, organizującego w którym dokonuje się selekcji faktów nieprzydatnych i po trzecie, utrwalającego, który służy do utrwalenia jedynie obowiązującej i dominującej wersji wydarzeń. Ze struktury i treści obydwu monografii nie wynika, żeby badania były poświęcone analizie dyskursu politycznego. Zaledwie dwa rozdziały (V i VI) są w tym nurcie, ale nie ma pewności, że jest to świadomy zamysł Autora. W mojej perspektywie mamy do czynienia raczej z analizą działań i debat podejmowanych w obszarze międzynarodowym w zakresie odpowiedzialności za ochronę, o czym Habilitant wspomina w swojej rozprawie. Oznacza to, że analiza dyskursu politycznego miała określone uwarunkowania prawne, a o tym nie wiele dowiadujemy się z treści rozprawy, a co – moim zdaniem – mogłoby lepiej ustrukturyzować całość badania. Z samej struktury i tytułów głównych rozdziałów rozprawy wynika, że raz jest mowa o odpowiedzialności za ochronę, a raz jest to analiza debat politycznych. W jednym z rozdziałów (IV) Habilitant określił uczestników dyskursu, ale nie przestrzegał tego konsekwentnie w pozostałych rozdziałach. Z tego względu zauważam pewne nieznaczące mankamenty jeżeli chodzi o strukturę i warstwę metodologiczną. Habilitant nie stwierdza jednoznacznie, że podjął próbę zbadania ewolucji normy za pomocą analizy dyskursu. Ze *Wstępu* dowiadujemy się, że świadomie stosował metodę analizy porównawczej (2016, s.13) i konstruktywistyczną koncepcję procesu (upowszechnianą w Polsce głównie przez Michela Fleischera). Chociaż mam wątpliwości jak Autor rozumie pojęcie konstruktywizmu, czy jako metodę, czy jako podejście badawcze. W tym zakresie jest spora literatura przedmiotu w języku angielskim i należało się do niej odnieść. Metoda analizy porównawczej w przypadku podjętej problematyki i przedmiotu badań Habilitanta jest w pełni usprawiedliwiona. Pozostałe metody badawcze, do których odnoszę się poniżej są trafnie dobrane i czytelne.

Habilitant przyjął, że skala poparcia dla R2P jest funkcją dwóch przenikających się zmiennych: obecności i aktywności liderów oraz uruchomionego przy współdziałaniu tych liderów dyskursu, którego celem jest reinterpretacja i rekonstrukcja normy wymuszania przestrzegania praw człowieka. Zmienną zależną w hipotezie trzeciej i czwartej jest poziom upowszechnienia R2P. Zmienną niezależną są czynniki wpływające na dyfuzję R2P – kształtowanie się aktywnych promotorów normy i liderów (H3) oraz stymulowany proces, który jest generatorem przyjaznego otoczenia dla dyfuzji normy (H4).

Za kluczowe dla testowania hipotez Habilitant uznał metody ilościowe, skutkujące opracowaniem indeksu, mierzącego zaangażowanie państwa w

wymuszanie przestrzegania praw człowieka i implementację R2P. Na podstawie indeksu Habilitant opracował ranking państw, który z kolei posłużył za wstęp do wyróżnienia grupy liderów normy, co umożliwiło określenie związku między obecnością liderów a upowszechnieniem normy w danym regionie. Doszło do utworzenia kategorii liderów, aktywnych zwolenników, pasywnych zwolenników i oponentów, które ułatwiają zobrazowanie ewolucji poparcia dla R2P oraz znaczenia poszczególnych typów zaangażowania. Realizacja tego celu badawczego wymagała prześledzenia co najmniej kilkuset oświadczeń państw z lat 2004 – 2016, formułowanych przede wszystkim w ramach organów ONZ (analiza danych zastanych). Realizacja powyższych zadań badawczych pozostawała w ścisłej współzależności, tzn. bez stworzenia indeksu wyodrębnienie kategorii państw w ich stosunku do R2P pozostawałoby nieczytelne i niejasne (nieklarowne). Operacjonalizację indeksu poparcia do wymuszania przestrzegania praw człowieka oraz mechanizm wyodrębnienia kategorii państw (liderzy, aktywni zwolennicy, pasywni zwolennicy, oponenti), oceniam – podobnie jak Habilitant – jako elementy stanowiące w największym stopniu o wkładzie naukowym we wskazany we wniosku cykl publikacji powiązanych tematycznie.

Analiza porównawcza miała kluczowe znaczenie dla hipotezy piątej. Na podstawie przeglądu literatury wyróżniono dziesięć autorskich kryteriów ułatwiających wskazanie na podobieństwa i różnice między interwencją humanitarną a odpowiedzialnością za ochronę.

Pomimo pewnych metodologicznych uwag, zauważalna jest ewolucja dr. Arkadiusza Domagały po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych, w kierunku dojrzałego wypełniania ram teoretycznych metodologiczną treścią, z zakresu politologii i teorii stosunków międzynarodowych. Konstrukcja monografii jest głęboko przemyślana, w miarę zwarta i logicznie uporządkowana, stanowiąc odzwierciedlenie spójnego zespołu poglądów Autora w odniesieniu do określonego w opracowaniu pola badawczego. Przyjęty w monografii układ problemowo-chronologiczny należy uznać za właściwy z punktu widzenia metodologicznego, a jednocześnie ułatwiający realizację ogólnego zamierzenia badawczego.

Monografia *Interwencjonizm humanitarny NATO*

Monografia *Interwencjonizm humanitarny NATO* koncentruje się na głównie na wymiarze operacyjnym (w mniejszym stopniu zawiera aspekt normatywny) wymuszania przestrzegania praw człowieka.

Analiza aspektu operacyjnego, w kontekście stworzonego zestawu subkryteriów, pomocnego dla decydentów w zakresie oceny zasadności użycia siły (skuteczności) – ma pragmatyczny charakter i stanowi znaczące wzbogacenie teorii stosunków międzynarodowych. Weryfikując hipotezę pierwszą i drugą Habilitant zastosował metody ilościowe, polegające na stworzeniu wskaźnika humanitaryzmu interwencji oraz wskaźnika perspektywy sukcesu. Porównanie uzyskanych wartości dla analizowanych przypadków użycia siły ułatwia wnioskowanie na temat prostych zależności między perspektywą sukcesu a humanitaryzmem interwencji.

Merytoryczną podstawą do wniosków kluczowych dla H1, H2 i H5 były metody klasyczne: testu opartego na typie idealnym, studium przypadku oraz analizy porównawczej. Operacjonalizacja subkryteriów perspektywy sukcesu posłużyła do skonstruowania swoistego typu idealnego. Na jego podstawie przeprowadzono test, czyli dokonano oceny, w jakim stopniu poszczególne przypadki użycia siły (interwencja w Bośni i Hercegowinie, interwencja w Kosowie, Interwencja w Libii, potencjalna interwencja w Syrii w 2013 roku) spełniają warunki perspektywy sukcesu. Studium przypadku ma ograniczony charakter, bo nie jest opisem interwencji, ale polega na scharakteryzowaniu interwencji przez pryzmat perspektywy sukcesu oraz humanitaryzmu interwencji.

Interwencje humanitarne, również te podejmowane przez Sojusz Północnoatlantycki, już od początku lat 90. XX wieku stały się niezwykle popularnym zagadnieniem badawczym, zwłaszcza w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych. Do tej pory opublikowano wiele opracowań poświęconych różnym aspektom operacji humanitarnych, jednak problematyka ta, ze względu na złożoność i wielowymiarowość, wymaga dalszych pogłębionych badań i analiz. Habilitant opisując aktywność Paktu Północnoatlantyckiego na polu skutecznego egzekwowania przestrzegania praw człowieka oraz omawiając zasadnicze dylematy związane ze stosowaniem siły w celach humanitarnych, przede wszystkim podejmuje słabo rozpoznaną i niedocenianą w literaturze przedmiotu kwestię perspektywy sukcesu. Ta ostatnia przez dr. A. Domagałę słusznie jest traktowana jako podstawowy warunek zaangażowania NATO w interwencjach humanitarnych. W tym kontekście zadaniem badawczym było zoperacjonalizowanie kategorii perspektywy sukcesu poprzez stworzenie zestawu subkryteriów, których spełnienie jest równoznaczne z wysokim prawdopodobieństwem sukcesu użycia siły (w literaturze przedmiotu ten operacyjny wątek uchodzi za niedoceniony i wyraźnie zaniedbany; s 66- 67). Za towarzyszącą hipotezie głównej (H1) należy uznać hipotezę wskazującą na związek między wysoką perspektywą sukcesu a humanitaryzmem interwencji

rozumianym jako realizacja opracowanych na podstawie tradycji wojny sprawiedliwej kryteriów interwencji humanitarnej (H2).

Autor bardzo precyzyjnie określił podstawowy cel opracowania, cele szczegółowe oraz centralną hipotezę, która sprowadza się do twierdzenia, że „podjęcie decyzji o interwencji humanitarnej nie jest funkcją zaistnienia humanitarnej przyczyny, definiowanej jako poważne naruszenie praw człowieka, ale oceny perspektywy sukcesu operacji” (s. 16). Do tak sformułowanych celów pracy A. Domagała dobrał odpowiednie metody badawcze. Konstrukcja monografii jest przemyślana i logicznie uporządkowana. Przyjęty w niej układ problemowo-chronologiczny należy uznać za właściwy z punktu widzenia metodologicznego (studia czterech przypadków), polegającego m.in. na opracowaniu na podstawie krytycznej analizy literatury przedmiotu, zestawu subkryteriów, mających wartość analityczną, mających zastosowanie do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia interwencji humanitarnej w konkretnym przypadku. Analiza subkryteriów perspektywy sukcesu dawała odpowiedź, dlaczego do konkretnej interwencji nie doszło. Monografia dr A. Domagały składa się ze Wstępu, siedmiu wielowątkowych rozdziałów, Zakończenia, Wybranej literatury (Bibliografii) i jest 203 stronicowym opracowaniem. We *Wstępie* Autor dokonał krytycznego przeglądu literatury przedmiotu, obszernie prezentując dorobek naukowy poprzedników, badających wybrane aspekty interwencjonizmu humanitarnego, przede wszystkim rolę perspektywy sukcesu.

W rozdziale pierwszym (*Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego i interwencja humanitarna*, s. 21-43), który wraz z rozdziałem drugim stanowi wprowadzenie do analizowanego tematu, poruszone zostały podstawowe kwestie związane z egzekwowaniem przez Pakt Północnoatlantycki przestrzegania praw człowieka. Zwrócono uwagę na rolę tych ostatnich w procesie przeformułowania celów i sposobów działania NATO jako skutecznej instytucji bezpieczeństwa międzynarodowego, zwłaszcza w kontekście katastrofy humanitarnej będącej konsekwencją wojny w byłej Jugosławii. Zrelacjonowano też przebieg dyskusji, jaka po zakończeniu zimnej wojny toczyła się w kierowniczych gremiach Sojuszu, a której celem było wypracowanie nowych koncepcji strategicznych umożliwiających przeprowadzanie interwencji humanitarnych poza obszarem odpowiedzialności traktatowej. Oprócz tego krótko omówiono operacje zbrojne NATO zrealizowane w ciągu minionych 25 lat. W dalszej kolejności dokonano ich klasyfikacji, uwypuklając znaczenie czynnika humanitarnego w aktywności międzynarodowej Paktu. Ponadto opisano kontrowersje, jakie w społeczności międzynarodowej wywoływał problem interwencji humanitarnej, oraz okoliczności przyjęcia przez ONZ jej nowej, zmodyfikowanej normy R2P – *Responsibility to Protect*.

Rozdział drugi (*Między kryteriami interwencji humanitarnej a perspektywą sukcesu*, s. 44-82) ukazuje relacje zachodzące między wojną sprawiedliwą a interwencją humanitarną. Autor z dużą znajomością rzeczy dokonał przeglądu różnych koncepcji wojny sprawiedliwej od starożytności aż po czasy współczesne, przedstawiając warunki jej dopuszczalności. Na tej podstawie wskazał i scharakteryzował kryteria interwencji humanitarnej oraz perspektywy sukcesu, które zostały wykorzystane do analizy działań interwencyjnych NATO w kolejnych partiach książki. Sama perspektywa sukcesu jest traktowana jako rozstrzygający czynnik w podejmowaniu przez Sojusz Północnoatlantycki decyzji o przeprowadzeniu interwencji humanitarnej. Zastanawiając się nad tym, co powinno być uważane za miernik sukcesu interwencji humanitarnej, stwierdza, że jest nim nie tylko pozytywny humanitarny skutek, na przykład liczba ocalonych istnień ludzkich, ale również wzrost znaczenia i prestiżu interwenta, jego siły czy budowa stabilnego i przyjaznego otoczenia międzynarodowego.

W rozdziałach trzecim (*Interwencja NATO w Bośni i Hercegowinie*, s. 83-101), czwartym (*Interwencja NATO w Kosowie*, s. 102-124) i piątym (*Interwencja NATO w Libii*, s. 125-147) ukazano operacje humanitarne Sojuszu Północnoatlantyckiego, przeprowadzone kolejno na Bałkanach i w północnej Afryce w 1995, 1999 i 2011 roku. Konstrukcja wymienionych rozdziałów jest niemal identyczna. W pierwszej kolejności zawierają próbę odpowiedzi na pytanie, czy, a jeśli tak, to w jakim stopniu poszczególne interwencje zakończyły się powodzeniem z punktu widzenia humanitarnego oraz z punktu widzenia interwenta. Następnie, w oparciu o dziesięć kryteriów (siła potencjalnego interwenta, możliwości techniczne i taktyka interwenta, zdolność do wyznaczenia realistycznych celów wraz ze strategią wyjścia, warunki klimatyczne i geograficzne, możliwość dyslokacji i wykorzystania posiadanej infrastruktury bojowej, determinacja interwenta, klarowna sytuacja polityczna w państwie przedmiocie interwencji, polityczno-międzynarodowa pozycja państwa przedmiotu interwencji, legitymizacja potencjalnych działań interwencyjnych wraz z poparciem opinii publicznej, spójność wewnętrzna interwenta), dokonano analizy perspektywy sukcesu operacji NATO. W dalszej części przyjrano się humanitaryzmowi operacji Paktu Północnoatlantyckiego, analizując stopień spełnienia warunków dopuszczalności interwencji humanitarnej (humanitarna przyczyna, humanitarna intencja i cel, aprobatą społeczności międzynarodowej, wyczerpanie środków pokojowych, zasada humanitarnych środków, wysokie prawdopodobieństwo sukcesu oraz warunkowo - niska dolegliwość dla państwa przedmiotu interwencji). Na koniec została dokonana ocena perspektywy sukcesu i humanitaryzmu operacji NATO.

Rozdział szósty (*Dlaczego NATO nie interweniuje w Syrii?*, s. 148-166) traktuje o sytuacji humanitarnej w Syrii, powstałej w wyniku toczącego się tam

konfliktu zbrojnego. Koncentruje się na wskazaniu przyczyn braku interwencji Sojuszu Północnoatlantyckiego w tym państwie. Został podzielony na dwie części. W części pierwszej, wzorem trzech poprzednich rozdziałów i bazując na tych samych kryteriach, przedstawiono analizę perspektywy sukcesu operacji humanitarnej państw zachodnich w Syrii. Zwrócono uwagę na spory potencjał militarny tego państwa, skomplikowaną sytuację wewnętrzną, dużą gęstość zaludnienia oraz powiązania międzynarodowe, zwłaszcza z Rosją i Chinami. W części drugiej dokonano oceny prawdopodobieństwa powodzenia akcji humanitarnej NATO. Wskazano na liczne czynniki niesprzyjające interwencji, między innymi możliwe duże straty własne Paktu, liczne ofiary wśród ludności cywilnej Syrii, trudne do przewidzenia konsekwencje polityczne dla tego państwa, negatywne doświadczenia z Iraku. W konkluzji Habilitant stwierdził, że perspektywa sukcesu ewentualnej akcji humanitarnej NATO w Syrii jest na tyle mało obiecująca, iż uniemożliwia to jej przeprowadzenie.

W rozdziale siódmym (*Interwencjonizm NATO: między skutecznością a humanitaryzmem*, s. 167-184) znajdujemy podsumowanie rozważań prowadzonych w czterech poprzednich rozdziałach. Uwypuklono w nim znaczenie perspektywy sukcesu w operacjach humanitarnych NATO. Autor dokonał porównania wcześniej analizowanych czterech studiów przypadków (w Bośni i Hercegowinie, Kosowie, Libii i Syrii) z punktu widzenia realizacji kryteriów perspektywy sukcesu i humanitaryzmu interwencji. Odnosząc się do podstawowej hipotezy w monografii, Habilitant podkreślił ścisły związek między wysokim prawdopodobieństwem powodzenia operacji a humanitaryzmem misji. Omówił też specyficzne cechy interwencjonizmu humanitarnego Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Charakterystyczny dla Autora jest komunikatywny język w obu monografiach oraz prowadzona w sposób klarowny i rzeczowy narracja. Autor wzorowo panuje nad zebrany materiałem badawczym. Zarówno opis, jak też formułowane sądy, opinie i komentarze są spójne i bardzo rzetelnie dokumentowane. Natomiast pewnego rodzaju słabość stanowią, występujące powtórzenia. I tak na przykład w monografii *Interwencjonizm humanitarny NATO* Autor wielokrotnie eksponuje, skądinąd słuszną tezę, że „decydom podejmującym interwencję humanitarną nie zależy tylko na poprawie sytuacji humanitarnej, ale na realizacji celów politycznych związanych z prestiżem i pozycją państwa (państw) czy budową stabilnego i przyjaznego otoczenia międzynarodowego” (s. 8-9, 16, 20, 78, 120-121, 141-142, 175, 187, 183-184). Niemal w każdym rozdziale przywołuje na nowo kryteria perspektywy sukcesu (s. 79-82, 85, 105, 130, 149). Kilkakrotnie powtarza również informację o zbombardowaniu przez samoloty NATO ambasady Chin w Belgradzie (s. 119, 123). Poza tym za dużo miejsca i uwagi poświęcił koncepcjom i warunkom

dopuszczalności interwencji humanitarnej. Powinien był raczej przedstawić te występujące najczęściej w obiegu naukowym.

Do polemiki skłaniają niektóre wnioski zaprezentowane w *Zakończeniu*. A. Domagała pisze między innymi, że „Pakt Północnoatlantycki zdaje się wyznawać zasadę, zgodnie z którą ważniejszym jest, w którym imieniu i na rzecz kogo podejmuje się interwencję humanitarną, niż to, przeciw komu się ją podejmuje” (s. 186). I dalej: „Niechęć do Kadafiego była więc o wiele mniej istotna niż to, że głównym beneficjentem interwencji będzie Libijska Rada Narodowa, czyli podmiot postrzegany jako perspektywiczny partner, zdolny do przejęcia władzy po Kadafim” (s. 186). Trudno się do końca zgodzić z tą opinią. Wydaje się, że w przypadku operacji *Unified Protektor* chęć usunięcia Kadafiego była co najmniej równie istotna, jak pragnienie przekazania władzy w Libii w ręce LRN. Zaangażowanie NATO na Bałkanach także można odczytywać jako działanie wymierzone przeciwko serbskiemu przywódcy Slobodanowi Miloševićowi. Dyskusyjne wydaje się też twierdzenie Autora, iż: „Interwencjonizm humanitarny NATO naznaczony jest tendencją do nadmiernego użycia siły oraz do lekceważenia zasad proporcjonalności. Jeśli wymaga tego realizacja celu – a NATO jako interwent nie może sobie pozwolić z prestiżowych względów na poniesienie porażki na polu walki – to zasady międzynarodowego prawa humanitarnego są podporządkowywane skutecznemu zakończeniu interwencji” (s. 186). Teza ta, jak można się domyślać, została sformułowana na podstawie przebiegu interwencji NATO w Kosowie. Jednak jednostkowy przypadek nie powinien być generalizowany i traktowany jako zasada przy ocenie operacji humanitarnych Sojuszu Północnoatlantyckiego. Pozostałe wnioski przedstawione przez A. Domagałę raczej nie budzą kontrowersji, są w pełni uzasadnione. Szczególnie trafna wydaje się konstatacja, iż „Skutkiem przemożnej roli *empire of circumstances* jest niespójna polityka państw względem wymuszania przestrzegania praw człowieka. Interwencjonizm NATO charakteryzuje się więc też selektywnością i czymś w rodzaju podwójnych standardów” (s. 186).

Monografie zostały starannie przygotowane pod względem językowym i redakcyjnym. Natomiast pewne wątpliwości dotyczą konstrukcji *Bibliografii*, która w opracowaniu naukowym powinna być uporządkowana w następujący sposób: źródła archiwalne; źródła drukowane, atlasy, encyklopedie, leksykony, słowniki; dzienniki i czasopisma; pamiętniki, wspomnienia, relacje; opracowania niepublikowane, literatura naukowa; źródła internetowe. Pewnym mankamentem jest również brak wykazu najczęściej używanych skrótów oraz indeksu nazwisk w przypadku monografii *Interwencjonizm humanitarny NATO*.

Natomiast w monografii *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę* indeks nazwisk się znajduje.

Konkludując, cykl publikacji powiązanych tematycznie: normatywny, deklaracyjny i operacyjny wymiar interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę, w postaci dwóch ocenianych monografii, zawiera bardzo interesujące i niezwykle wartościowe opracowanie naukowe, bogate faktograficznie, przemyślane i spójne metodologicznie i twórcze intelektualnie.

3. Pozostałe osiągnięcia naukowe

Habilitant wykazał w Autoreferacie, że posiada także dorobek naukowy z zakresu innych obszarów, do których zalicza:

- pierwszy obszar dominujący to ewolucja wymuszania przestrzegania praw człowieka w postaci interwencji humanitarnej,
- drugi dotyczy problematyki konsekwencji integracji Polski z Unią Europejską,
- trzeci odnosi się do przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych,
- czwarty wiąże się z polityką zagraniczną.

W pierwszym obszarze Habilitant wyróżnia (oprócz dwóch monografii będących podstawą ocenianego cyklu publikacji) udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez Akademię Obrony Narodowej (26 lutego 2015 roku) i wygłoszenie referatu „Między ochroną praw człowieka a zapewnianiem pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego. Dylematy implementacji interwencji humanitarnej” oraz artykuł w *Stosunkach Międzynarodowych – International Relations* („Przesłanki i bariery interwencji humanitarnej na przykładzie Libii (2011) i Syrii (2013), nr 3, 2016, ss.155-174). W wykazie publikacji znajdują się także inne artykuły, które korespondują z treścią cyklu publikacji powiązanych tematycznie: normatywny, deklaracyjny i operacyjny wymiar interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę. Przykładowo: *Interwencje humanitarne*, [w:] *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, red. A. Florczak, A. Lisowska, Wrocław 2014, także *Konflikty etniczne a interwencja humanitarna: w poszukiwaniu determinant skutecznego działania społeczności międzynarodowej*, [w:] *Współczesne konflikty międzynarodowe i etniczne*, red. D.K. Gemechu, Olsztyn 2009, czy też *Zarządzanie konfliktami etnicznymi połączonymi z masowymi naruszeniami praw człowieka. Główne uwarunkowania i kierunki aktywności państw i organizacji międzynarodowych*, [w:] *Konflikty i spory międzynarodowe*, red. R. Łoś, Łódź 2010. Ponadto wiele publikacji dotyczy systemowych ograniczeń interwencji humanitarnej, w tym

monografia *Interwencja humanitarna w stosunkach międzynarodowych*, Wrocław-Bydgoszcz 2008 (opublikowana rozprawa doktorska). Autor niezbyt często odwołuje się do nich w samych monografiach. Sądzę, że powinien to uczynić, gdyż świadczy to o kontynuacji badań i są one tak czy inaczej, podstawą do dwóch ocenianych monografii, a treści w nich poruszane częściowo pokrywają się z treściami monografii.

W drugim obszarze wskazał na szczególną aktywność ekspercką i popularyzatorską. A do szczególnych osiągnięć zaliczył monografię o charakterze podręcznika akademickiego *Integracja Polski z Unią Europejską*, Warszawa 2008. Obok tego wskazał artykuły, które stanowią pewną wyodrębnioną całość w ramach obszaru badań konsekwencji integracji Polski z Unią Europejską. Wyniki badań, stanowiły przedmioty wystąpień na konferencjach naukowych, przykładowo: *Polacy wobec członkostwa w Unii Gospodarczo-Walutowej. Obawy i mity, czy Nowe państwa członkowskie UE. Bilans doświadczeń i najważniejsze wyzwania*. Problematyka integracji Polski z UE jest także obecna w realizowanych przez Habilitanta projektach badawczych. W 2016 r. został uczestnikiem projektu *Moja Europa* poświęconemu tworzeniu instrumentów popularyzujących wiedzę o integracji Polski w ramach UE oraz korzyściach i kosztach wynikających z tej integracji (wygrany konkurs finansowany przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej).

Z kolei trzeci obszar – problematyka zbrodni przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych – jest ściśle związany z podstawowym obszarem badawczym – wymuszaniem przestrzegania praw człowieka. W polskiej literaturze politologicznej brakuje pozycji na ten temat. Habilitant w kilku artykułach naukowych, wypełnia tę lukę, koncentrując się przede wszystkim na formalnoprawnych aspektach przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych oraz na ściganiu i karaniu sprawców przemocy seksualnej.

Czwarty obszar – polityki zagranicznej – został mało precyzyjnie określony i w pewnym sensie eklektyczny, ponieważ treści 2 artykułów oraz udział w międzynarodowym projekcie edukacyjno-badawczym, są dość różnorodne. Pierwszy artykuł dotyczy roli praw człowieka w polityce zagranicznej państw, natomiast drugi zwraca uwagę na rolę jednostki w kreowaniu pro humanitarnej polityki zagranicznej i wskazuje na genezę takiej polityki w przypadku Kanady, w kontekście powstawania i oddziaływania Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

W załączonej dokumentacji znajduje się informacja, iż publikacje z powyższych obszarów zostały dostrzeżone w środowisku naukowym – zawarte są bowiem informacje na temat cytowań i przywołań.

W ciągu jedenastu lat aktywności naukowej opublikował cztery monografie (wliczając w to dwie będące podstawą ocenianego cyklu publikacji powiązanych tematycznie) i trzydzieści artykułów naukowych w pracach zbiorowych lub czasopismach naukowych. Poza tym Habilitant wziął udział w dwudziestu konferencjach naukowych, na których wygłaszał referaty.

Rekapitulując, stwierdzam, że pozostałe osiągnięcia naukowe Pana dr Arkadiusza Domagały, zarówno pod względem ilościowym, ale i jakościowym (merytorycznym), wskazane w dokumentacji w pełni odpowiadają kryteriom, o których jest mowa w obowiązujących przepisach prawa i mogą stanowić istotny wkład w rozwój badań z zakresu nauk o polityce i stosunków międzynarodowych. Należy podkreślić, że główne osiągnięcie naukowe wskazane jako cykl publikacji powiązanych tematycznie, stanowi znaczny wkład w rozwój nauk o polityce i teorii stosunków międzynarodowych, zatem może być uznany za oryginalny i nowatorski.

4. Dorobek habilitanta w zakresie dydaktyki, popularyzowania efektów nauki, spraw organizacyjnych oraz w zakresie szeroko rozumianej współpracy międzynarodowej

Habilitant uczestniczył w grantach (także międzynarodowych) i czterech projektach badawczych (z czego w dwóch międzynarodowych) finansowanych ze środków unijnych i resortu nauki i szkolnictwa wyższego.

W przygotowywaniu obu monografii przedstawionych jako osiągnięcie naukowe duże znaczenie odgrywała realizacja projektu badawczego indywidualnego oraz udział w innych projektach badawczych. W latach 2013 - 2014 wziął udział w projekcie *Obszary aktywności współczesnych organizacji międzynarodowych* (jako wykonawca) realizowanym wspólnie przez Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zachodni w Poznaniu, Ośrodek Badań nad Migracjami UW, Stowarzyszenie Semper Avanti, Fundację Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada. W 2015 r. uzyskał od Dresden Technische Universität grant poświęcony na realizację projektu *Between Limited Acceptance and Soft Rejectionism. Responsibility to Protect in Polish and German Foreign Policies*. Podjęte w jego ramach działania i konsultacje (m.in. współpraca z dr Patrickiem Mello z Lehrstuhl für International Politik oraz dostęp do zasobów SLUB) zdynamizowały prace koncepcyjne nad monografią *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę*. Wcześniej w latach 2004 – 2007 realizował grant Ministerstwa Nauki i Informatyzacji: *Interwencja humanitarna w polityce światowej po 1991 roku. Analiza rozbieżności między interwencją humanitarną jako sytuacją modelową a praktyką stosunków międzynarodowych*.

Pan dr Arkadiusz Domagała posiada osiągnięcia w dziedzinie dydaktyki. Prowadzi różne formy zajęć dydaktycznych (ćwiczenia, konserwatoria): przedmioty związane z interwencją humanitarną (Interwencje międzynarodowe, Interwencje humanitarne, Dyplomacja prewencyjna i koersywna), integracją europejską (Instytucje i procesy decyzyjne UE, Integracja europejska, Rynek wewnętrzny UE), przemocą seksualną (Karanie sprawców przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych, Przemoc seksualna jako narzędzie polityki) oraz polityką zagraniczną (Teoria polityki zagranicznej).

Uczestniczył w dwudziestu konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, wygłaszając referaty.

Występował w roli recenzenta prac magisterskich i był promotorem łącznie pięćdziesięciu prac licencjackich na kierunku Politologia oraz Europeistyka w latach 2009 - 2014. Zrecenzował jeden projekt dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2010 roku, a także jedną monografię w języku polskim, jedną w języku angielskim, jeden artykuł w języku angielskim i dwa artykuły w języku polskim.

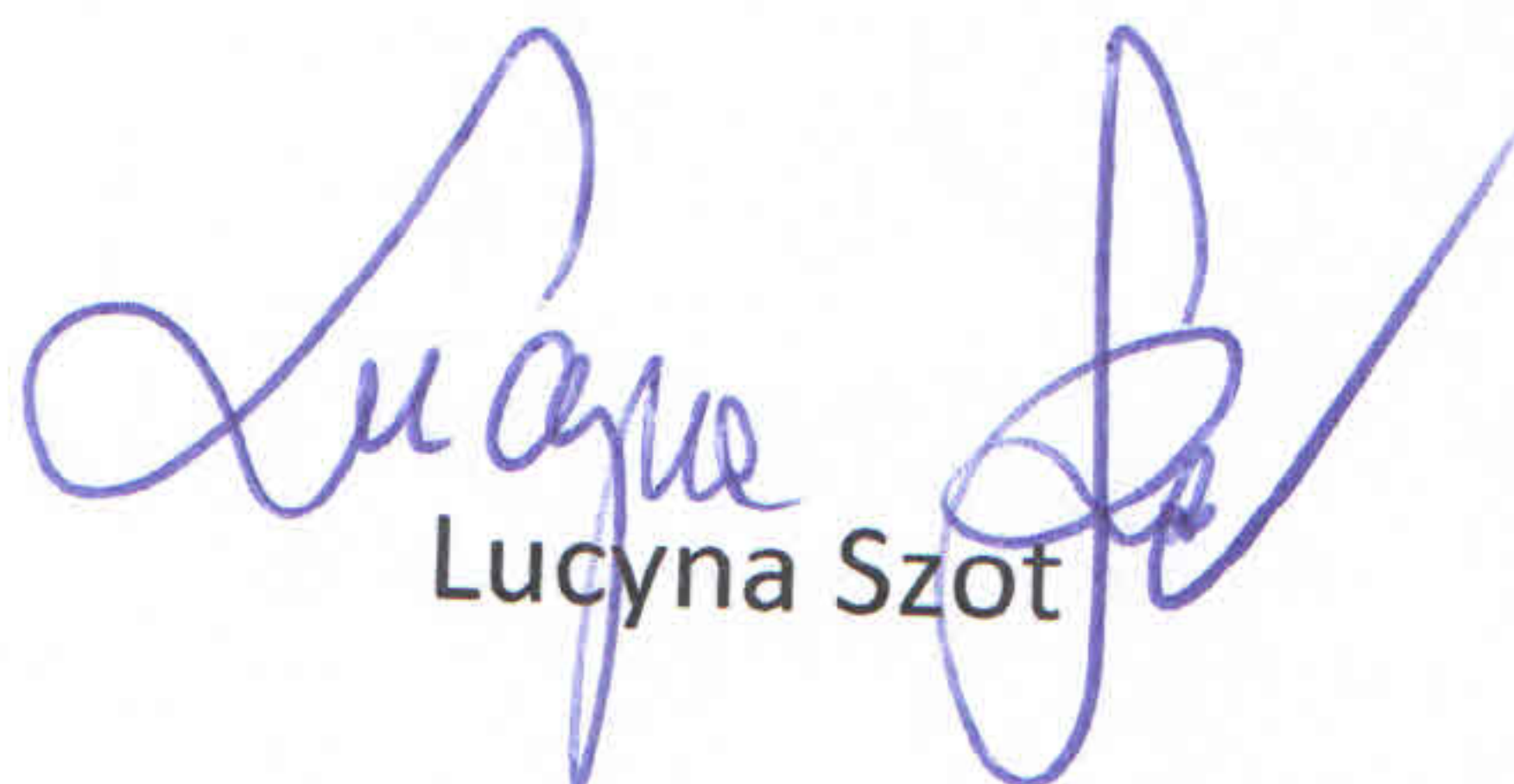
Habilitant wykazuje także istotny zaprezentowany wyżej, dorobek w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym cztery odbyte staże w zagranicznych ośrodkach naukowych i akademickich. W tym miejscu należy wspomnieć, że był współorganizatorem kilku międzynarodowych przedsięwzięć naukowych, w tym warsztatów dla studentów w ramach projektu *Moja Europa* (2016 – 2017) realizowanego na zlecenie Komisji Europejskiej oraz Semper Avantis i Domem Pokoju.

Zainteresowania badawcze skutkują aktywnością związaną z popularyzacją przestrzegania praw człowieka. Od wielu lat dr Arkadiusz Domagała współpracuje z organizatorami i uczestnikami Helsińskiej Szkoły Praw Człowieka, uczestniczy w Dolnośląskim Festiwalu Nauki oraz współpracuje ze szkołami średnimi prowadząc warsztaty antydyskryminacyjne.

Z załączonej dokumentacji wynika, że Habilitant nie wykazywał się większą aktywnością w zakresie udziału w komitetach redakcyjnych, wykazał jedno członkostwo w towarzystwach naukowych (International Humanitarian Studies Association, Groningen od 2015) i jeden udział w zespołach eksperckich i konkursowych: *Team Europe* (europejski think-tank) od 2016, członek zespołu.

5. Konkluzje

Biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz kryteria oceny osiągnięć osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego zawarte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 roku stwierdzam na podstawie przedłożonej dokumentacji, że pan dr Arkadiusz Domagała legitymizuje się po otrzymaniu stopnia doktora osiągnięciem naukowym zatytułowanym: cykl publikacji powiązanych tematycznie: Normatywny, deklaracyjny i operacyjny wymiar interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę, na podstawie dwóch monografii: *Interwencjonizm humanitarny NATO* i *Od interwencji humanitarnej do odpowiedzialności za ochronę. Społeczność międzynarodowa wobec wymuszania przestrzegania praw człowieka po interwencji NATO w Kosowie* oraz pozostałym dorobkiem w postaci dwóch monografii (łącznie czterech) i 31 artykułów, dwudziestu czterech haseł encyklopedycznych i pięciu recenzji, w tym monografii w języku polskim i języku angielskim. Łącznie cały Jego dorobek, jest bogaty ilościowo i urozmaicony; jednocześnie skoncentrowany na istotnych zagadnieniach, związanych z czterema obszarami zainteresowań badawczych. Biorąc pod uwagę fakt, że część dorobku pokrywa się z treścią wskazanego osiągnięcia naukowego jakim jest cykl publikacji powiązanych tematycznie: Normatywny, deklaracyjny i operacyjny wymiar interwencji humanitarnej i odpowiedzialności za ochronę – mam podstawę do sformułowania jednoznacznie pozytywnej oceny i w świetle wymagań sformułowanych w przepisach prawa mogę stwierdzić, że jest on oryginalny i stanowi znaczny wkład w rozwój nauk o polityce. Opowiadam się za nadaniem dr. Arkadiuszowi Domagale stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie nauk o polityce.

Lucyna Szot

Wrocław 30 lipca 2017 r.